

Додаток 2 до наказу

від «30» 05 2024 р. № 1394

«Про введення в дію постанов вченої ради ДТЕУ від 30 травня 2024 р.»

ПОСТАНОВА № 10/3

вченої ради ДТЕУ
від 30 травня 2024 року
(протокол № 10, п. 3)

Про розвиток інклюзивного середовища університету

Інклюзивне освітнє середовище ДТЕУ ґрунтується на принципах фізичної, віртуальної, методичної та соціально-психологічної безбар'єрності.

На реалізацію принципу фізичної безбар'єрності в ДТЕУ забезпечено безперешкодний доступ маломобільних груп населення з вадами опорно-рухового апарату до приміщень корпусів та гуртожитків університету – пандуси та ліфти для осіб з інвалідністю, в тому числі для осіб, що переміщуються в кріслах колісних. Забезпечено належну ширину дверей для проїзду крісла колісного. Облаштовані ресурсні кімнати, приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни тощо. Сходи облаштовані візуальними підлоговими покажчиками. Оголошено тендер на придбання інформаційних покажчиків рельєфно-крапковим шрифтом Брайля.

Віртуальна та методична безбар'єрність в ДТЕУ забезпечується шляхом розбудови освітнього контенту на принципах універсального освітнього дизайну, застосування асинхронних освітніх технологій, диверсифікації та свободи вибору методів навчання і форм контролю, запровадження багатомовності в освітньому процесі. У жовтні 2023 року ДТЕУ став співзасновником Міжінституційного Віртуального Інклюзивного Кампусу (далі – Кампус, VІС), доступного для різних типів користувачів: поточних і майбутніх здобувачів вищої освіти – малокваліфікованих дорослих та/або дорослих з потребою в неперервній освіті, які проживають у віддалених, сільських, менш обслуговуваних/ розвинених районах, здобувачів з обмеженим рівнем володіння мовою навчання, з обмеженими фізичними можливостями тощо. Початок навчання в Кампусі заплановано на січень 2025 року.

У грудні 2023 року у межах реалізації Еразмус+ Проєкту «Забезпечення академічної свободи та інклюзії шляхом цифровізації» (національний координатор – проф. Герасименко А.Г.) ДТЕУ долучився до розробки Комплекту тренінгових матеріалів з впровадження інклюзивності в онлайн курси, а у квітні 2024 р. – Методичних рекомендацій з цифрового навчання за допомогою VІС для викладачів та студентів, доступних усім учасникам інклюзивного освітнього процесу за посиланням <https://afid.knute.edu.ua/index.php/uk/rezultaty-proektu>.

З метою забезпечення соціально-психологічної безбар'єрності вченою радою ДТЕУ прийнято рішення про створення Центру ментального здоров'я (постанова від 30.11.2023, протокол № 4, п. 2), функціонує та надає консультативну допомогу усім учасникам інклюзивного освітнього процесу практичний психолог Центру молодіжної та інформаційної політики ДТЕУ.

З метою розбудови інклюзивного середовища, вчена рада ДТЕУ

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Положення про організацію інклюзивного навчання, що додається.

2. Проректору з науково-педагогічної та адміністративно-господарської роботи Кулікову О.П.:

2.1. Забезпечити облаштування корпусів ДТЕУ, приміщень подвійного призначення та пунктів незламності інформаційними показниками рельєфно-крапковим шрифтом Брайля.

До 01 серпня 2024 року

2.2. Облаштувати вхідні групи навчальних корпусів та гуртожитків ДТЕУ візуальними та тактильними підлоговими показниками. У корпусі М встановити пандус та підйомну платформу для маломобільних осіб.

До 01 листопада 2024 року

2.3. Забезпечити пристосування аудиторного фонду першого поверху в навчальних корпусах ДТЕУ для потреб маломобільних осіб.

До 01 вересня 2024 року

2.4. Забезпечити облаштування аудиторії для складання іспитів особами з інвалідністю згідно з вимогами Порядку призначення уповноважених установ, які забезпечують проведення іспитів на рівень володіння державною мовою та перевірку й оцінювання їх результатів, затвердженого рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 27 травня 2021 року № 23 (в редакції рішення Національної комісії зі стандартів державної мови від 07 лютого 2024 року № 27).

До 01 січня 2025 року

3. Академії освітнього дизайну провести тренінг для науково-педагогічних працівників ДТЕУ щодо застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі.

До 25 вересня 2024 року

4. Завідувачу кафедри психології Миронцю С.М. розробити програму заходів щодо розвитку психологічної культури учасників інклюзивного освітнього процесу, запобігання свідомим та несвідомим упередженням щодо осіб з особливими освітніми потребами, провадження інформаційно-просвітницької діяльності, спрямованої на формування толерантності у освітньому середовищі та подати її на затвердження вченій раді ДТЕУ.

До 26 серпня 2024 року

5. Деканам забезпечити реєстрацію студентів (не менше 20 осіб на факультет) на опанування інклюзивних онлайн-курсів у Міжінституційному Віртуальному Інклюзивному Кампусі у 2 семестрі 2024/2025 н.р.

До 01 листопада 2024 року

6. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на проректора з науково-педагогічної та адміністративно-господарської роботи Кулікова О.П.

Голова вченої ради

Анатолій МАЗАРАКІ

Учений секретар

Олена СІМ'ЯЧКО

**ПРОРЕКТОР З НПР
ТА МІЖНАР. ЗВ-ІВ
ТЕРАСИМЕНКО А.Г.**

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ
30 травня 2024 року
(протокол № 10, п. 3)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказ ДТЕУ
від 30 травня 2024 року № 1394 _____

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання (далі – Положення) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Державному торговельно-економічному університеті (далі – ДТЕУ, Університет) і регламентує надання освітніх послуг особам з різними освітніми потребами на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Дане Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №635, Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ін.

1.3. Основні терміни, що вживаються в даному Положенні:

– індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів. Індивідуальний навчальний план здобувача освіти з особливими освітніми потребами розробляється за його участю, з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (за наявності), підписується таким здобувачем освіти та затверджується ректором;

– інклюзивне навчання – система освітніх послуг, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

– інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;

– інклюзія у вищій освіті – це підхід, що визнає та вітає різноманітність здобувачів, розглядаючи їхні унікальні характеристики не як проблеми, а як можливості для зростання;

– особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;

– розумне пристосування – запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами;

– універсальний дизайн у сфері освіти – дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну;

1.4. ДТЕУ надає освітні послуги здобувачам вищої освіти на рівній основі, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.5. Учасниками інклюзивного освітнього процесу в ДТЕУ є працівники університету, здобувачі вищої освіти, в тому числі здобувачі з особливими освітніми потребами, зовнішні стейкхолдери освітніх програм ДТЕУ.

II. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДТЕУ

2.1. Інклюзивне освітнє середовище ДТЕУ ґрунтується на принципах фізичної, віртуальної, навчально-методичної та соціально-психологічної безбар'єрності.

2.2. Забезпечення фізичної безбар'єрності передбачає:

- обладнання навчальних корпусів, гуртожитків та інших приміщень в ДТЕУ пандусами, ліфтами, підйомними платформами та іншими засобами для їх пристосування до потреб маломобільних груп населення;
- облаштування поручнів на сходових клітинах;
- забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами для переміщення осіб у кріслі колісному;
- встановлення вимикачів світла на рівні доступу людини в кріслі колісному;
- встановлення візуальних та тактильних підлогових покажчиків, інформаційних покажчиків рельєфно-крапковим шрифтом Брайля;
- спеціальне обладнання ресурсних кімнат, приміщень для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування, залів для занять з лікувальної фізкультури та ін.

У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Університету для потреб здобувачів з особливими освітніми потребами, здійснюється їх раціональне пристосування.

2.3. Забезпечення віртуальної безбар'єрності передбачає формування інклюзивного цифрового простору ДТЕУ шляхом:

- співробітництва з провідними виробниками / постачальниками та / чи самостійної розробки цифрових освітніх продуктів з інклюзивними модулями, їх інтеграції у загальний цифровий простір ДТЕУ;
- інсталяції інклюзивних віджетів (управління шрифтами, екранна лупа, субтитрування відеоконтенту, управління швидкістю відтворення, перетворення тексту в мову і навпаки, поглинання шуму, налаштування кольорів та ін.) на веб-сайт та у віртуальне освітнє середовище ДТЕУ, їх адаптивний дизайн та інтерфейс;
- створення та експлуатації Міжінституційного Віртуального Інклюзивного Кампусу (VIC).

2.4. Забезпечення навчально-методичної безбар'єрності передбачає використання інклюзивних методичних підходів до створення освітніх курсів та їх викладання, що забезпечує їх ефективне сприйняття усіма здобувачами вищої освіти. В частині створення інклюзивних освітніх курсів це означає, насамперед, розбудову освітнього контенту на принципах універсального дизайну у сфері освіти. В частині викладання інклюзивних освітніх курсів це означає:

- застосування асинхронних освітніх технологій, їх інтеграцію до освітнього процесу в ДТЕУ;
- запровадження багатомовності в освітньому процесі;
- диверсифікацію та свободу вибору методів навчання і форм контролю;
- варіювання (ранжування) вимог до виконання завдань тощо.

Навчально-методичний відділ та Академія освітнього дизайну ДТЕУ забезпечують організацію підготовки (підвищення кваліфікації та стажування) науково-педагогічних працівників Університету щодо запровадження елементів інклюзії в освітній процес шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів, майстер-класів.

2.5. Забезпечення соціально-психологічної безбар'єрності передбачає:

- забезпечення належного рівня психологічної культури всіх учасників інклюзивного освітнього процесу;
- запобігання свідомим та несвідомим упередженням щодо осіб з особливими освітніми потребами, провадження інформаційно-просвітницької діяльності, спрямованої на формування толерантності у освітньому середовищі;
- забезпечення соціалізації здобувачів вищої освіти шляхом їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації;
- консультативну допомогу учасникам інклюзивного освітнього процесу з боку практичного психолога Центру молодіжної та інформаційної політики ДТЕУ.

ІІІ. СУПРОВІД ЗДОБУВАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

3.1. ДТЕУ забезпечує умови, за якими загальні академічні вимоги, визначені стандартами вищої освіти України, не дискримінуватимуть здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, в тому числі формує інклюзивне освітнє середовище та забезпечує супровід здобувачів з особливими освітніми потребами.

3.2. Супровід здобувачів з особливими освітніми потребами в ДТЕУ реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію здобувачів з особливими освітніми потребами в університетське середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

3.3. Супровід здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в університеті передбачає:

- навчально-організаційний супровід – допомогу учасникам освітнього процесу в організації освітнього процесу, написання та моніторинг виконання індивідуального навчального плану здобувача освіти з особливими освітніми потребами, організацію індивідуальних консультацій тощо. Відповідні функції покладені на деканати факультетів;

- психолого-педагогічний супровід – системну діяльність, яка включає надання психологічної та педагогічної допомоги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу. Ці функції покладено на практичного психолога Центру молодіжної та інформаційної політики ДТЕУ. Викладачі у межах освітніх дисциплін, що ними викладаються, дотримуючись правил універсального дизайну у сфері освіти та орієнтуючись на особливі освітні потреби здобувачів, забезпечують розумне пристосування освітнього процесу до їх потреб;

- соціальний супровід – заходи щодо створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Ці функції розподілено між Центром молодіжної та інформаційної політики, адміністрацією студентського містечка та профспілкою ДТЕУ;

За потреби реалізації корекційно-реабілітаційного супроводу здобувача згідно індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю такий супровід можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

3.4. Функції загальної організації інклюзивного навчання в Університеті покладено на навчальний відділ ДТЕУ, який співпрацює із підрозділами університету щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.